

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

4. Quid labor in terra colenda efficiat, fabula historijsq[ue] docetur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

piger, semper in egestate est. Ast homo sedulus, in sterili solo, demonstrat, industriam remedium esse sterilitatis. Et, quia, ut Serenus Abbas, apud Cassianum, ait, *Nulla virtus sine labore perficitur*, homo sedulus eadem operâ & virtutem aratro, & agrum exercet: inde diues, vnde desidiiosi egestatem patiuntur.

Cassian. col-
lat. 7. cap. 6.

IV.

Rusticus plures liberos, quàm nummos habebat. Morti vicini omnes conuocauit, eosque circa lectum flentes ita affatus est. Ego, ó mei charissimi, à diuturno labore tandem vocor ad quietem. Antè igitur, quàm à vobis in terram abeo, hæreditatem vobis vestram indicabo. Nec verbis multis vtar. Nam in vnicâ quidem vinea, tamen thesaurum vobis relinquo. Dixit, & vixit. Filij à funere vix regressi, vertere palâ cespites, offringere glebâ, farrere terram, & totam adeo vndique circumfodere vineam cœperunt, vt thesaurum reperirent. Sed thesaurum quidem non inuenientes, vineam fertilem fecerunt, quæ illis, magni instar thesauri, fuit. Plinius, postquam Manij Curij retulit dictum: *perniciosum intelligi cinem, cui septem iugera non essent satis*; itémque postquam addidit: *Hæc autem mensura plebei, post exactos reges, assignata est*, hanc quæstionem subjunxit: *Quenam ergo tanta vbertatis causa erat?* & respondet: *Ipsorum tunc manibus Imperatorum colebantur agri (vt fas est credere) gaudente terra vomere laureato, & triumphali aratore, sine illi eadem curâ semina tractabant, quæ bella, eademq; diligentia arua disponebant, quæ castra: siue honestis manibus omnia latius proueniunt, quoniam & curiosius fiunt.* Serentem inuenerunt dati honores Serranum, vnde cognomen. Aranti quatuor sua iugera in Vaticano, quæ prata Quintia appellantur, Cincinnato viator attulit dictaturam, & quidem, vt traditur, nudo, plenoq; pulueris etiamnum ore. Cui viator, vela corpus, inquit, vt proferam Senatus populiq; Romani mandata. Ab his non inuita, nec indigne ferens, aut lûrda colebatur tellus. Immò olim de cultura agri præcipere, principale fuit. Siquidem & reges fecere, Hiero, Philometor, Attalus, Archelaus; & duces, Xenophon, & Pœnus etiam Mago. Quin & M. Cato, D. Syllanus, M. Varro, qui octogesimum primum vitæ annum agens, de ea re prodendum putauit. Catonis oraculum est: *In re rustica operâ ne parcas.* Qui etiam inter primâ spectari iubet, vt operariorum copia prope sit. Vt ager sit bene

Plin. nat. hist.
lib. 18. cap. 3.

Idem ibid.

Idem cap. 5.

Ff

edifica-

adificatus & cultus. Nihil enim est damnosius deserto agro. Idem
que Cato interrogatus, quis esset certissimus quasius, respondit. Si bene
pascas. Quis proximus? si mediocriter pascas. Inde illa reliqua oraculo
Idem cap. 6. Nequam agricolam esse, quisquis emeret, quod prestare ei fundus pos-
set: Malum patrem familias, quisquis interdum faceret, quod nocturnus pos-
set, nisi in tempestate cali. Peiorem, qui, profestis diebus, ageret, quod
feriatis deberet (Nimis hoc Ethnicum præceptum ieruant Christiani, rustici, sacrum omne lucro postponentes). Peßimum
qui sereno die, sub tecto potius operaretur, quam in agro.

V.
Plin. loc. cit.

Nequeo mihi temperare, quo minus unum exemplum antiquitatis
afferam, ex quo intelligi possit, apud populum etiam de culturis agendi
morem fuisse, qualiter defendi soliti sint illi viri. C. Furius Cremonus
seruitute liberatus, cum in paruo admodum agello largiores mæni
fructus perciperet, quam ex amplissimis vicinitas, in inuidia man-
erat, ceu fruges alienas pelliceret veneficijs. Quamobrem à Sp. Albia
curuli, die dicta, metuens damnationem, cum in suffragium tribus
oporteret ire, instrumentum rusticum omne in forum attulit, & ad-
duxit filiam validam, atque (vt ait Piso) bene curatam ac vestitam,
ferramenta egregie facta, graues ligones, vomeres ponderosos, bona
saturos. Postea dixit: Veneficia mea, Quirites, hæc sunt, nec possum
vobis ostendere, aut in forum adducere, lucubrationes meas, vigilijs
& sudores. Omnium sententijs absolutus itaq; est. Profecto, opera
non impensâ, cultura constat. Et ideo maiores fertilissimum, in agro
oculum Domini dixerunt.

VI.

Quæ quia ita sunt, se ipsum de pigritia accusat, quisquis ac-
cusat terræ sterilitatem. Non Creantis, sed villicantis culpa est. Si
ager nihil parit. Non est dignus metere, quisquis non dignatur
feminare. Quid Paradisum exigis, homo, vnde exulas? quid ter-
ram, clamas, esse maledictam, qui benedictionem ipse repudiasti
qui ipse, si vis laborare, potes fecundam facere? Nonne vides
fegetem? non intelligis abiecti in arua feminis vberem vsuram?
Scribitur solummodo granum, sine folliculi veste, ait Tertullianus, sine
fundamento spica, sine munimento arista, sine superbia culmi; exurgit
autem copia faneratum, compagine edificatum, ordine structum, cultum
minutum, & vsquequaq; vestitum. Neque hæc experientia est ho-
dierna duntaxat. A condito orbe terra gignit, & non fatigatur
dat,

Tertullian.
lib de resurr.
carnis. c. 12.